

DOMOLJUB

Inkaja vseh
štrick. —
Cena na jo
K 10.— na
leto. — (Za
Nemčijo K
12.— na
Ameriko in druge tuje države K 14.—)
— Posamezna številka se prodaja po
30 vinarjev.

Spisi in do-
pisi se poš-
ljejo: Ured-
ništvo „Do-
moljuba“,
Ljubljana, -
Kopitarjeva
ulica. — Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravništvo „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
: V POUK IN ZABAVO :**

Najmočnejši steber Jugoslavije.

1. Naša zemlja.

Najtrdnjša opora vsake države je kmetijski stan. Kmet goji in neguje zemljo, da tem rajši in bogateje rodi. Vse, kar rabijo razni stanovi za svoj obstanek, živila, obleko, material (snov, surovine), za stanovanje in vse druge potrebščine, vse to nam nudi zemlja. Vse, kar imamo, je dar dobre matere. Zato je prva in najvažnejša skrb vsake države, da ima dovolj dobre, rodovitne zemlje. Vsaka država se trudi, da dobi novih pokrajin z lepimi polji, velikimi gozdovi in bogatimi rudniki. Zato se Nemčija in Francija že stoletja borita za lepi, rodovitni deželi Alzacijo in Loreno ob reki Renu, kjer leže bogata polja, krasni vinogradi in globoki premogovniki. O, dobro razumepno, zakaj se alpskim Nemcem sline cedé po naših rodovitnih dolinah na Štajerskem in Koroškem. Tudi Lahi imajo dober nos in ni čuda, da jim diše goriška brda in njihove gorice in kranski gozdovi. Toda tudi mi vemo, da je ta zemlja naša in da tujec, ne Italijan in ne Nemec nima ne po božjem ne po človeškem pravu niti najmanjše pravice do nje in je zato tudi ne sme dobiti. In če naši zastopniki v Parizu — v sramoto sebi, Jugoslaviji in pravičnosti — podpišejo mir, ki bi nam vzel le najmanjši kos naše zemlje, tedaj to ne bo mir pravičnosti in sporazuma, ampak mir največjega imperijalizma, nasilja in krivice. Proti takemu miru bi se vsak pošten Slovenec vzdignil z gnevom v srcu, pesti stiskajoč in z zobmi škripajoč. Tak mir bi strašno ogrožal obstanek Jugoslavije in svetovni mir.

2. Lastnik in obdelovalec.

Zemlja je skupna last vseh ljudi. Dovolj je velika, da dobi vsak človek določen kos zemlje; nihče ni od te pravice izključen; naravno je tudi, da čim več ljudi zemljo obdeluje, tem več bo zemlja rodila, tem več bo pridelkov in sploh uporabnih vrednot ali dobrin. A vsled napredka in zahtev človeškega življenja so nastali različni stanovi, tudi taki, ki se ne morejo pečati z obdelovanjem zemlje; obrtniki, trgovci, učitelji, uradniki imajo drugačen posel in nimajo časa in ne sposobnosti za obdelovanje zemlje. V današnjem tako visoko razvitem življenju obdeluje zemljo samo poljedelec, kmet. Ta mora pridelati toliko, da živi sebe in svojo družino in dru-

ge stanove v isti državi, ki zemlje ne obdelujejo in nič ne pridelajo. Če pa ima država premalo zemlje ali premalo poljedelcev, tedaj mora živila uvažati iz drugih držav za drag denar ali v zamenjavo za drugo blago. Lahko se pa zgodi, da sosednje države v vojnem času ali v času slabih letin zapro izvoz in tedaj pride država v veliko nepriliko. Kaj se to pravi, smo bridko občutili v svetovni vojni. Sovražne države so Avstrijo in Nemčijo od vseh strani zaprle, živil ni bilo od nikoder, po mestih je vladala velikanska lakota. Meščanski stanovi so se jezili na kmeta: Ta preklicani kmet ima živil v izobilju, pa jih še za drag denar ne da. Najbolj so se na agrarce (poljedelce) jezili socialni demokratje, ki se bore s pretiranimi in neizpeljivimi zahtevami za delavske pravice. V Avstriji so zahtevali, naj se kmetom vsa zemlja vzamejo in med vse državljane enakomerno razdele. To je bilo seveda neizpeljivo. Zlasti velika mesta kakor n. pr. Dunaj, so v takih časih v veliko breme državi. Le pomislimo: Kje dobiti pri splošnem pomanjkanju, kakršno vlada še danes, vsak dan toliko živil, da bo tri milijone ljudi sitih? Velika mesta so v vojnih časih gnezda in pozorišča uporov in revolucij in silno nevarna obstoju države. Za majhne države sploh velika mesta niso sreča. Čim bolj enakomerno je zemlja razdeljena med državljane, tem bolj enakomerno se razvija država, tem manj se je bati prekucij. Nekaj mora vsak državljan imeti svoje lastnine, če ne v zemlji, pa v drugačni vrednosti, drugače bo požigal in moril. Zato se revolucije začneta najprej po mestih, kjer je mnogo proletarijata, to je ljudi, ki žive samo od dela svojih rok.

Nasprotno pa je vedno najmirnejše in državi najbolj zvesto kmetско prebivalstvo. Kmet je najmanj novotarski, ker je najbolj svoboden in najbolj neodvisen. Kmetско prebivalstvo je steber vsake države in najtrdnjši steber Jugoslavije.

3. Razdelitev zemlje.

Čim bolj pravilno je zemlja razdeljena, tem več zadovoljnosti je v državi. Starorimsko cesarstvo je moralo propasti, ker so imeli zemljo le bogati veleposestniki; sužnji, ki so bogatinom to zemljo obdelovali, so bili slepo orodje v rokah svojih gospodarjev. Ti so uživali vse dohodke od svojih posestev in imeli udobno življenje, suženj pa je imel le pravico do življenja in do dela, dokler ga je gospodar rabil. A da bi eden samo delal, drugi pa samo užival, to ne more biti naravno in pravično;

kar pa je proti naravi in pravici, to pa ne more imeti obstanka. Zato je propadlo starorimsko cesarstvo. Prenehati so morali časi, ko je kmet obdeloval zemljo tujcugrajsčaku in mu plačeval desetino. Danes ni več pravično, da imajo razni Švarcenbergi in Vindišgrecci tako velikanska posestva, zraven pa je toliko revežev, ki nimajo razven pridnih rok in raztrganih otrok ničesar. — Zemlja je božja in vsaš opravičeno kliče oklic regenta Aleksandra, Jugoslavija bo z novo postavo o preuredbi kmetijstva napravila velikansk korak v razvoju, ki ga zahtevajo čas in potrebe našega ljudstva.

Najbolj je to vprašanje bilo pereče v Bosni in Hercegovini, kjer je stara Avstrija že cela desetletja reševala kmetško vprašanje, a ga nikdar ni rešila. Tam je bilo in je do danes še v veljavi staro turško gospodarstvo. Bedni kmetje, po večini kristjani, so tlačanili turškim veleposestnikom — agom ter jim morali plačevati desetino. Nova postava odpravlja desetino, zemlja postane last kmetova, ki jo bo obdeloval.

V Dalmaciji, Istri in na Goriškem smo imeli tudi podoben ostanek srednjeveškega fevdalnega gospodarstva, kolonstvo. Kolon je bil neke vrste najemnik na zemljišču veleposestnika. Vsak veleposestnik ima po več kolonov, včasih so njegove cele vasi. Domala vsa taka veleposestva so v rokah Italijanov, Nemcev in Židov. Kolon dobi od »gospoda« nekaj zemljišča, borno kočjo z gospodarskim poslopjem. Zato mora kolon dajati najemščino v denarju, mora dajati včasih več ko desetino pridelkov in opravljati robote, kadar je to »gospodu« prav in dobro. Pa tudi na Goriškem n. pr. v Brdih je kolonstvo še v navadi. Zakaj se ta načrt ni določil tudi za Goriško? Zakaj pozablja naša vlada na ta vrli del našega ljudstva, zakaj brezobzirno prezira najlepši del jugoslovanske zemlje? Goriško prepustiti Italijanom, se pravi to zemljo uprasti in njeno prebivalstvo kulturno uničiti. — Odločno zahtevamo, da se ta načrt, po katerem naj kmet dobi svojo lastno zemljo in jo svobodno obdeluje, raztegne tudi na Goriško. Saj v Belgradu menda še niso prepustili Goriške Italijanom.

Slovenska ljudska stranka.

Demokratski duh, ki je zavel v Slov. Ljudski Stranki, odkar se je preosnovala, se je pokazal posebno ob zadnjih volitvah

pokrajnsko veče. Vsaka stranka je dobila nalog, da imenuje svoje zastopnike v pokrajnsko veče. Pravih volitev vlada ni razpisala, ker bo to pokrajnsko veče samo začasno in ker ni bilo nobene volilne postave. Kljub temu pa Slovenska Ljudska Stranka edina izmed vseh strank ni naravnost po volji par voditeljev imenovala svojih zastopnikov, temveč je razpisala volitve, v kolikor ima pač svoje pristaje organizirane.

V vsakem okrajnem glavarstvu so se zbrali odborniki naših krajevnih odborov ter volili svoje poslance v pokrajnsko veče. Bila so to zanimiva zborovanja, na katerih so kmetje marsikje na široko razmislivali svoje težave in zahteve, ter poslali te sklepe izvršilnemu odboru S. L. S., ki se je z njimi temeljito bavila. S temi zahtevami se hočemo baviti prihodnjic.

Pri volitvah so bili izvoljeni skoro sami kmetje, ki najbolj poznajo rane in potrebe našega kmetijskega ljudstva in ki bodo v deželnem zboru lahko naravnost povedali vladi, kje bo še treba krepko prijeti, da se ustvari red v deželi. Mi smo odkritorčno veseli, da je stranka s tem res tudi v dejanju pokazala svoj demokratični sestav in da pridejo na drugi strani v veče res ljudje, ki imajo bogate skušnje iz življenja. Naša stranka bo imela v veču večino kmetov in je ravno s tem pokazala, da je prava kmetijska stranka.

Izvoljeni so bili v črnaoljskem okraju Janez Bohte, posestnik v Zastavi, za namestnika Martin Cesar, posestnik v Radovici; v kamniškem okraju Janez Bergant, posestnik iz Hrašič, za namestnika Franc Cerar, posestnik v Domžalah; v kočevskem okraju bivši deželni poslanec Karol Škulj, za namestnika Ant. Škulj, posestnik a Grič; v kranjskem okraju Ivan Brodar, posestnik v Hraščju, za namestnika Avg. Sušnik, posestnik iz Škofje Loke; v krškem okraju bivši dež. in drž. poslanec Janez Hladnik, za namestnika Franc Kobal, posestnik v Gabrijelih; v litijskem okraju Gale, posestnik na Trebeljevem, za namestnika Konrad Texter, župnik v Višnji gori; v ljubljanski okolici Josip Brenčič, posestnik na Vrhniki, za namestnika Janko Babnik, posestnik v Rožni dolini; v logaškem okraju I. Lužar, posestnik v Novi vasi, namestnik še ni določen; v novomeškem okraju Ant. Avsec, posestnik v Gotni vasi, za namestnika Anton Špendal, župan v Mirni peči; v radovljiskem okraju Ivan Finžgar, župan na Breznici, za namestnika Franc Bertonec, delavec na Jesenicah; v Ljubljani Iv. Šerjak, trgovec, za namestnika Iv. Gostinčar, stavec v Ljubljani. Poleg tega je zaupni šhod S. L. S. volil 8 zastopnikov in ti so: dr. Breje, predsednik deželne vlade za Slovenijo, dr. Golja, vodja okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico, Franc Silvester, nadučitelj v Boh. Bistrici, prelat And. Kalan, poverjenik za poljedelstvo, Franc Krivec, delavec na Jesenicah, profesor Remec, stavbeni mojster Ivan Ogrin in advokat dr. Jerič.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

Nelepe navade. Naš notranji minister Pribičević je gospod svoje vrste. Je član jugoslovanske demokratske stranke in zato velik prijatelj slovenskega liberalnega ministra dr. Kramerja, a kljub temu Slovencev ne nosi v naročju. Sedaj nam je odštel 6 mandatov v državnem veču. V Belgradu pa vlada precej na svojo roko: beži časopise, za sklicanje državnega veča se ne briga in tudi pogoji, katere je stavilo Narodno veče za ujediničenje, mu niso dosti mar. Gospod ni demokratičen, čeprav pripada demokratični stranki. Liberalci naj s takimi ljudmi kmalu pometejo, če ne, bo pometlo ljudstvo.

Kaj pa to? Srbski socialdemokratični listi silno napadajo dr. Korošca radi njegovega ostrega govora proti Italijanom na shodu zaupnikov Slov. Ljudske Stranke, češ da kot eden najplivnejših ministrov ne bi smel tako hudo nastopati proti Italiji, gnati imperialistično politiko - ter tako celokupno belgrajsko vlado postavljati v težaven položaj. Gospodje socialni demokrati, tako pa ne bo šlo. Zasedena zemlja je naša in če nam kdo hoče ugrabiti našo last pa tudi našo ugodno gospodarsko bodočnost, bomo vpili do zadnjega in se nikdar udali. Nikdar, ali slišite? Vas ne boli, zato nimate srca, nas pa zelo boli in zato ne bomo odnehali.

Nemška vzgoja. V Mariboru sta dva negodna dečka napisala grozljivo pismo generalu Majstru in ga vrgla v generalovo vežo ter se bahala, da bo Maribor kmalu rešen, ker bosta ubila generala. Policijo je pripeljalo pismo, ki je bilo podpisano na način ameriških zločinov s »črno roko«, na sled v Kovačevo strojepisno šolo in dečka sta bila na ta način ujeta. General ju je ogledal, počul, dal peljati pred trgovino, kjer sta bila zaposlena in izpustiti.

Razburjeni Nemci. V Mariboru je tekla kri. Nemci so demonstrirali in ob tej priliki resno ogrožali jugoslovanske vojake ter napadli policijskega ravnatelja; vojaki so se branili ter ustrelili. Pet Nemcev je bilo mrtvih, veliko ranjenih. Sedaj vlada strašno razburjenje po vsem nemškem taboru. Nemci zahtevajo, da se jugoslovansko vojaštvo takoj umakne iz Maribora in ga zasedejo ententine čete! Pa ne bo šlo!

Hrvatski polk je prišel v Maribor, da pomaga vzdrževati mir in red.

Častno priznavanje. Amerikanski polkovnik Miles se je izrazil napram generalu Majstru: »Izražam Vam priznanje za izbornu uredbo in red v Vašem ozemlju, kar najbolje in jasno priča, da ste Slovenci popolnoma sposobni za vladanie.«

Nemci se maščujejo. V Gradcu so v povračilo mariborskih dogodkov veliko Slovencev zaprli, druge pa po ulici napadajo, ako jih slišijo slovenski govoriti.

Nasilno poitalijančevanje. V zasedenih krajih so Italijani na zunaj izbrisali vsak sled slovenščine. Vse napise so priredili na laško in občinski uradi morajo poslovati v ljubi italijanščini.

Krona ali dinar. Finančno ministertvo v Belgradu je naročilo poverjeništvu

za finančne v Ljubljani, naj se izjavi, ali je zato, da se novi prehodni papiranti denar države SHS imenuje krona ali dinar. Poverjeništvu za finančne je sklicalo bančne strobovznake, ki so se izrekli sploh proti temu, da bi se izdajal kak nov denar, dokler naša država ni priznana; glede imena se pa mnenja, naj ostane ime krona.

Priznanje vere v državi SHS. Kakor poročajo listi, bodo priznane vse tri vere, katoliška, pravoslavna in mohamedanska za državne vere v Jugoslaviji. V ministertvu za verstvo, ki bo odalej ločeno od ministertva za uk in bogočastje, se bodo ustanovili trije odseki, ki bodo v svojem delokrogu popolnoma samostojni. V katoliškem odseku bo načeloval dr. Novak.

Katoliško dušno pastirstvo v Srbiji bo poverjeno bosanskim frančiškonom.

Industrija v Jugoslaviji. Amerikanski Jugoslovani imajo izdelan že načrt, kako v Jugoslaviji čim najhitreje uesti tovarne.

Krvoseni. V Zagrebu je velika tovarna za usnje. V skladišču ima 30.000 izdelanih govejih kož, a jih ne da na trg. Naši kmetje pa morajo kupovati usnje po 80 k kilogram. Ali ni to škandal? Naj bi hrvatska ali belgrajska vlada že enkrat stopila tem lumpom na prste!

Odpravljeni naslovi. Hrvatska vlada je izdala naredbo, po kateri se odpravljajo vsi naslovi kakor: prečastiti, presvetli itd. Potemtakem bo hrvatska govorica precej krajši.

Drugod po svetu.

Spori na mirovnem kongresu. Na mirovnem kongresu ne gre tako gladko, kot bi človek mislil. Najtežje vprašanje je spor med Italijo in Jugoslavijo. Danes se še ne more reči, kako se bo to končalo in kdo bo zmagal. Amerikanci in Angleži so sicer na naši strani, toda Italijani so čez mero trmasti. Na vsak način hočejo imeti celo vzhodno jadransko brežje in italijanski generali groze celo z vojsko, če mirovna konferenca ne prizna njihovih zahtev. — Pa tudi cela vrsta malih sporov razburja mirovne odposlance. Kiaučau bi radi imeli Japonska in Kitajska, Angleži bi radi odtrgali Arabcem Damask, otoki v Tihem morju ne dajo miru Angležem in Japoncem. Konec bo tak, da bo zveza narodov, ki se bo ustanovila, stala samo na popirju države brez Boga in torej brez prave podlage pravičnosti pa bodo odrivale drugo drugo toliko časa, da bo zopet dozorelo do nove vojske.

Kdo bo zmagal? V Italiji sta radi jugoslovanskega spora dve stranke. Prva je stranka zloglasnega Sonnina, ki zahteva za Italijo vse, kar ji priznava londonska pogodba, torej ne le Gerico in Trst, temveč tudi Itrio in Notranjsko in Reko in Dalmacijo. Drugo stranko pa vodi Bissolati, ki se zavzema za pravičen sporazum z Jugoslovani, V Italiji zmaguje Bissolatičeva struja posebno ker je Sonninovo mnenje tudi na mirovni konferenci zelo osamelo.

Čehoslovaki za verski pouk v šolah. Na Čehoslovaškem pobirajo podpise za verski pouk v šolah. Dosedaj so nabrali en milijon podpisov.

Meje in velikost nove poljske države. Po poročilu iz Pariza bo znašala površina nove poljske države 450.000 štirijskih

kilometrov v 30 milijoni prebivalcev. Nemčija bo morala odstopiti novi poljski državi Gornjo Šlezijo in Opelje, Poznanjsko, Ordansko in Alensko. Mesto in okolica Kraljevec (Königsberg) bo tvorilo lastno inodvlado.

p Velik primanjkljaj. Nemška Avstrija ima v letošnjem proračunu poldrugo milijardo kron primanjkljaja.

p Rumunski kmetje so se uprli. Zapletli so se z vojaštvom v krvave boje.

p Več sto milijard vojne odškodnine bo morala plačati Nemčija, deloma v denarju, deloma v blagu. Samo Srbiji, Francoski in Belgiji bo morala plačati čez 50 milijard frankov.

p Bivšega cesarja Viljema bodo preganili v nizozemsko Indijo. Vsa njegova posestva bodo zaplenili.

Domače novice.

Državaa posredovalnica za delo. V preteklem tednu (od 27. jan. do 2. febr. t. l.) je iskalo delo 177 moških in 77 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 35 moških in 47 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 56. Od 1. januarja do 2. februarja t. l. je iskalo delo 1336 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 542 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 96. Delo iščejo pisarniške moči (281), trgovske moči (131), sluge za trgovine in urade, tov. delavke, služkinje, mizarji, kolarji, kovinarji, zidarji, tesarji, natakarice itd. V delo pa sprejme posredovalnica rudarje (100), izučene poštarje in telegrafiste za Srbijo (50), služkinje, čevljarje, cešne delavce, šivilje in delavce v tovarno za čevlje.

d Zidanje stanovanjskih hiš. Narodna vlada je sklenila, da bo v bližnji spemladi dala zidati več poslopij za stanovanja. Zelo pameten ukrep, samo da bi se čimprej izvršil, ker pomanjkanje stanovanj v Ljubljani je že neznosno.

d Neveljavni bankovci. Ljudstvo opozarjamo, da so nekateri bankovci, ki jih je izdala avstroogrska banka, pri nas neveljavni. Take vsi 25-, 200-, 500-, 10.000-kronski bankovci. Dalje vsi oni dvajsetkronski, ki imajo ob robu napisano: II. Auflage, na mažarski strani pa: II. kiadás, čita mažarska stran je tudi v barvi drugačna kot so drugi bankovci.

Naznanilo iz ujetništva. V ujetništvo sem prišel 4. novembra. Skupaj sva potovala z domačim znancem Petrom Barle, za katerega pa sedaj ne vem, kje je. Končno pa pošiljam pozdrave vsem domačim in bralcem »Domačjuba« in jim želim srečno in veselo novo leto. — Peregrin Breznik.

Trboveljski »Orel« vabi k igri »Revček Andrejček«, katero vprizori v nedeljo, dne 9. svečana popoldne ob 3. uri v Društvenem domu v Trbovljah.

Knjiga »Hči Brezmadežne« je vezana in stane s poštnino 8 K 30 vin. Dobi se v prodajalni Ničman.

Prošnja. Kdo izmed vračajočih se vojakov 17. pešpolka, 1. bataljona, ve kaj o Alojzju Pokovec, 17. pešpolka, 1. bataljona, 2. F. kompanija, 2. eug. vojna pošta št. 32. Zadnjič je bil v boju 16. oktobra 1914 v Galiciji pri Novem mestu, in potem ni več glasu o njem. Če kdo kaj ve o njem, blagovoli sporočiti njegovi materi Mariji Pokovec, vas Dolganoga

št. 4, pošta Krenšice ob južni železnici. Nagrada v živilih in denarju.

Kdo kaj ve o Jožetu Schweiger, kateri je služil pri 17. pp., nazadnje pri lovskem bataljonu. Septembra leta 1915. je bil ojet, leta 1916. je bil v bolnišnici v Wolschano, Nikolai, v Rusiji. Naj se sporoči proti povratku na naslov: Marija Schweiger, Sv. Petra cesta 23, Ljubljana.

Razne vesti.

r Lakota. Na Dunaju umre vsak dan do 150 ljudi vsled lakote. Ententa zato hiti, da Dunaju čimprej pomaga. 31. januarja so peljali ameriški častniki skozi Slovenijo velik transport živil.

r Zalostna tridesetletnica. Te dni je minulo trideset let, odkar je umrl avstrijski prestolonaslednik Rudolf, sin cesarja Franca Jožefa. Takrat se o nenadni smrti ni smelo nič pisati in ljudstvo ni zvedelo nič natančnega o vzroku njegove nenadne smrti. Stvar je taka: Rudolf ni bil dobro vzgojen. Njegova žena je bila Stefanija, a kljub temu je imel nedovoljeno razmerje z neko gosposično Večero, ki je pa bila zopet z drugim zaročena. To je ženina te Večera tako razjezilo, da je pri neki pojedini napadel s šampanjsko steklenico Rudolfa in ga ubil.

r Kolo časa se obrača. Princ Avgust Viljem, sin cesarja Viljema, je stopil kot uradnik v neko tovarno za avtomobile.

r O boljševikih. Ljenu, voditelj ruskih boljševikov se je izrazil, da je izmed 100 boljševikov 50 norcev, 49 zločincev in en idealist. — Mož pač pozna svoje ljudi!

r Tudi na Kitajskem so boljševiki. Kitajski boljševiki so ubili 500 častnikov.

Za kaj se bodo potegovali naši kmetijski poslanci.

Na zboru zaupnikov smo izbrali može, ki se bodo potegovali za koristi našega kmeta, delavca in obrtnika. Kaj jim bomo naročili? Delavci in obrtniki se trudijo, da čim prej dosežejo uresničenje svojih želj in zahtev, tudi kmetje si moramo biti na jasnem, kaj hočemo.

Nova naša država se šele pričinja graditi. Zunanji okvir bodo določili diplomati v Parizu na mirovni konferenci. Gospodarska enotnost se bo stvorila počasi. Začele se bo s skupnim denarjem in skupno državno banko. V razpadli monarhiji je bila skupna državna in notra banka popolnoma veliko kapitalistično podjetje. Srednji stan sploh ni imel dostopa do njenega kredita, zlasti v Avstriji ne, celo na Mažarskem je bilo v tem oziru nekoliko boljše. Banka je kot taka imela velik vpliv na gospodarski razvoj, izrabila ga je v vsakem slučaju v korist velekapitalistov, velikomestnih Judov. Rajni dr. Krek se je zastonj trudil, da bi bil iztisnil iz nje vsaj malce ugodnosti za naše združništvo. V novi državi mora biti to drugače. Ogromno večino bo tvoril v njej jugoslovanski kmet. Naša nova državna banka mora biti skrbna mati našega združništva. Vprašanje valute, novega denarja in državnih dolgov se mora rešiti tako, kakor bo zahtevala korist zadrug in denarnih zavodov, ki služijo našemu kmetu,

delavcu in obrtniku, ne pa tako, da bi se pomagalo samo na sedlo kapitalističnim bankam, ki bi potem celo bodočnost jahale preko ljudstva in njegovih koristi. Za to se bodo potegovali naši poslanci.

Zelo nas je razveselila poslanica prestolonaslednika Aleksandra, naj bo zemlja samo božja in kmetova. Na Srbskem je zemlja lepo razdeljena. Vsa je v rokah srednjih, trdnih posestnikov. Pri nas si je znal že v davnem času največje kose pridobiti nemški veleposestnik. Vsi boji in punji, vse vojske naših kmetov za storo pravdo so ostale brez popolnega uspeha. Sedaj je prišel čas. Naši poslanci bodo izvojevali zadnje bitko za storo pravdo. Boj za zemljo se mora odločiti tako, da bo res božja in kmetova.

Komaj čakamo, da res postanemo tudi gospodarsko enotna, ujedinjena država. Zagrebški Jud je proti temu. Rad bi ohranil izjemno stališče, ki si ga je znal priboriti v korumpirani monarhiji med svetovno vojno, da bi s pomočjo podkupljivih uradnikov še naprej odiral ljudstvo in grabil milijone. V boju proti tej nakani bodo šli naši poslanci z zastopniki hrvaškega kmeta.

Dobro se zavedamo, da smo se združili v državi SHS s hrvaškim in srbskim kmetom, ki obdelujeta rodovitnejše polje, ki ne zahteva toliko in tako skrbnega obdelovanja kot naša zemlja. Delo si bomo morali na novo uravnati in razdeliti. Naš kmet bo prideloval take pridelke, ki se dajo pri nas ugodneje in cenejše gojiti kot na Hrvaškem, Srbskem ali v Banatu; kar se tam uspešneje prideluje, bo prepustil tamošnjim kmetom. Vsi bomo imeli lahko dovolj dela in dovolj zaslužka, pridelali bomo pa tudi dovolj za domačine in sosedje. Nova delitev dela se pa mora izvršiti brez notenja in poloma. Skupna naša kmečka zahteva mora biti, da se naj varuje blagostanje kmeta v vsakem delu države enako. Vsi za enega, eden za vse, mora postati skupno geslo ujedinenega kmečkega stanu jugoslovanskega. S tem trdnim prepričanjem bodo šli naši kmečki zastopniki v Belgrad in iskali prijateljstva pri vseh kmečkih zastopnikih Jugoslavije.

Obeta se nam vendar že enkrat zveza s celim svetom. Mogoče bomo v kratkem dobili blaga iz drugih držav, ki smo ga morali tako dolgo pogrešati. V prvi vrsti se mora misliti na potrebe našega kmeta, delavca in obrtnika. Misliti se mora pa tudi na to, da ne bodo dobili v roke razdeljevanja tega blaga krščenji in nekrščenji oderuhi. Naše združništvo naj prevzame to lepo nalogo in država naj mu gre pri tem na roke. Naši poslanci na to ne bodo pozabili.

Vsi smo edini v tem, da naša nova država, če hoče biti gospodarsko samostojna, potrebuje tudi industrije. Domače narodne industrije imamo zlasti v Sloveniji veliko premalo. Prav je, če jo država podpira, zlasti v začetku, ne sme se pa to izrabiti tako, da bi država pod pretvezo podpirala kapitaliste, kot se je delalo vedno v stari Avstriji. Industrija naj se ne gradi tako, da bi milijonska podjetja postala last par posameznikov, ki bi potem svobodno odirali vse ljudstvo. Industrijska

podjetja naj bodo last delavnega ljudstva, kar se da izvršiti z zadrúžništvom. V Kropi je delavstvo, združeno v železoobrtni zadrugi, lastnik lepega podjetja, ki lepo aspeva. Tudi na to bodo pazili naši poslanci.

Tudi kulturna enotnost se bo dolgo gradila. Naši zastopniki bodo takoj v začetku gledali na to, da bo naša kultura krékanska, da bo resnična, ne zunanja, da se bo s šolstvom dala prilika vsem enako: revnim in bogatim, da si pridobe izobrazbe, ki nas bo duševno dvigala, praktično pa nam bo pomagala do boljšega kruha.

Naš cilj mora biti, da se bo našemu sadarjenemu, nepokvarjenemu ljudstvu na blagoslovljeni zemlji z najugodnejšo zemljepisno lego doma tako dobro godilo, kakor se to le doseči da, da mu ne bo treba iskati boljšega kruha v Ameriki in Westlaliji.

Svoje poslance pošiljam v Belgrad z zavestjo, da tam ne bodo našli sovražnikov, s katerimi bi bilo vzajemno delovanje nemogoče, boj z njihovo večino pa neuspešen, kakor je bilo na Dunaju, ampak da bodo našli tam prijatelje in sotrudnike med zastopniki bratov Srbov in Hrvatov, ki imajo enake želje in potrebe kot mi.

X

Gospodarski del.

Gospodarski in tržni pregled.

Z našim sedanjim denarjem bo mogoče po sklenjenem miru le toliko plačevati ujem podanikom, od katerih bomo dobivali razno blago, kolikor bo imela država kritja v posojilih, lastnih državnih posestvih in davčni moči prebivalstva, to je v proizvodnji blaga, katerega bomo drugim oddajali. To gospodarstvo ne bo drugega kakor izmenjavanje tujega blaga z domačim, kakor se je zdaj zgodilo po deželi med vojsko. Mi bomo vedno rabili razne tkanine za obleko. Če si kdaj sami zgradimo več predilnic, bi nam zadostoval bombaž in volna. Ko bi imeli doma predilnice, bi imeli tudi domači delavci zaslužek. Potem bomo rabili sladkor, olje, petrolej, kavo, čaj, riž, razne kovine, gumi in vse druge predmete, katerih ni dobiti doma. Ko bi hoteli te reči z denarjem plačati, bi morali najeti tuje posojilo. To bi bilo slabo, ker bi postali odvisni od tujega kapitala. Ravne tako slabo bi bilo, ko bi več porabili tujega blaga, kakor bi domačega oddali. Gledati bo treba, da bomo vedno vsaj toliko oddali, kolikor bomo od drugod dobili. Preglejmo danes, kaj bomo mogli prodati in kam bo šlo naše blago.

Angležem in Amerikancem, kateri nam bodo dajali po večini tuje blago, ne bomo mogli veliko prodati. Skozi Trst in Reko bo pa šlo veliko našega lesa. Italija, Grška, Mala Azija in Sirija potrebujejo naš les. To bo morebiti najvažnejši izvoz. Cena lesu bo ostala gotovo visoka. Kar bo mogla Amerika ali Skandinavija lesa prodati, bo šlo v opustošene kraje Francoske in Belgije. — Negujte in skrbite torej za gozde, ker je v njih resnično veliko naravnega kapitala! Les bo ohranil svojo veljavo.

Primorska mesta bodo rabila mleko in masla. Ljubljano bo kmalu lahko zalagala sama okolica. Naši lepi kraji v Istri in Dalmacija imajo veliko prihodnost. Trst, Reka in Opatija bodo potrebovali dnevno vsaj 100.000 litrov svežega mleka. To mleko se bo moralo pošiljati iz naših krajev. Isto je z maslom in sirom. Za te izdelke se ni bati, da bi ne našli kupca, čeprav bo cena znatno padla. Pametni gospodar bo že zdaj mislil, kako si bo pridobil dobre molznice.

Na angleškem otoku Jersci so vlani poskušali najboljše mlekarice. Najboljša krava je dala sedem mesecev po teletu vsak dan 16.5 kg mleka, iz katerega se je napravilo 1.08 kg masla, torej iz 13.5 kg 1 kg masla. Druga krava je dala 3 mesece po teletu na dan 20.4 kg mleka, iz katerega so naredili 1.205 kg masla, torej je bilo treba za 1 kg masla 17 kg mleka. Te vrste krave imajo posebno mastno mleko. Navadno da vsaka teh krav toliko mleka, da se napravi čez leto 300 kg masla iz nje. Ko bi ga prodali kakor lani po 40 K 1 kg, bi ena sama krava dala le na maslu 12.000 K na leto brez posnetega mleka, ki je tudi vredno par tisoč kron.

Seveda ima taka krava najboljše in najmočnejše krmo. Je, kolikor hoče. Če se mleko dobro proda, se vselej izplača pri navadnih razmerah kupiti močna krmila, zlasti razne tropine, turšico in otrobe. Mi smo v tem še daleč zadaj. Pravijo, da mora vsak hektar dobrega travnika prerediti dve kravi, kateri dasta skupaj na leto 6000 litrov mleka. S tem bo treba zgodaj začeti. Slovenci moramo biti v živinoreji prvi v Jugoslaviji. — Seveda bo treba izdelke prodajati le zadrúžno po izvežbanih trgovcih, da nas ne bodo očitani in prefrigani Lahi, kakor so že marsikateri.

Izpitana goveja živina ne bo šla v primorske kraje. Do zdaj so slovenski okoličani po celi deželi najraje pokupili krave s teletom. Te se pri Trstu ali Gorici dobro prodali, kravo molzli skozi sedem do devet mesecev, jo močno krmili, dobili veliko za mleko in nazadnje več za jalovo kravo, ki je prišla pod nož, kakor so popred za njo dali, ko je imela teleta. To je bila za prekupeca prav dobra kupčija, za kmeta pa slaba. Menda ne bo kmet zanj tako nespameten, da bi le drugim dobiček delal. Šlo je tudi precej volov čez mejo, ne po železnici, ampak le z gonjo po prekupcih. Ker bo Trst in morda tudi Reka po miru prosta luka, bi ta kupčija skoro popolnoma prenehala. Dobivali bodo zmrznjeno meso iz Argentiniije, s katerim naš kmet ne bo mogel konkurirati. Tudi iz Laškega, zlasti iz Lombardije, se bo dobila za Primorje cena živina. V Trstu ne gledajo posebno, da bi bilo meso okusno, ampak da ga je le veliko in poceni.

Naša živina bo morala proti severu, na Štajersko, Dunaj in Češko. Štajerska ima veliko rudokopov v severnem delu, živine pa v primeri s prebivalstvom malo. Zato je, da je zdaj družba za železo — Montangesellschaft — vse svoje topilnice opustila. Januarja je bila ugasnjena zadnja peč. Pravijo, da ne morejo več shajati, ker ni premoga, ni vačonov za prevoz in manjka delavcev. Takih je zelo veliko, ki radi

visoko podporo vlečejo, takih pa zelo malo, ki radi težko delajo. In še ti zahtevajo tako plačo, da ne more nobeden podjetnik shajati. Iz istega vzroka so opustili tudi v Nemčiji na tisoče tovarn. — Za kmete je to zelo slabo. Če ne bodo tovarne delale, bo težko prodal svojo živino. Za našo živino bo vedno najboljši, skoro edini izvoz v Nemško Avstrijo in morebiti tudi v Nemčijo. — Pred vojsko je šlo prav veliko naše živine tudi na Češko. Čehi so pa dobri trgovci. Pri nas so pokupili suho mlado živino in jo v svojih pitališčih, ki jih imajo pri pivarnah in tovarnah za sladkor, kjer jih z ostanki ječmena in pese izpitajo in drago prodajo. Zato so bili Čehi vedno proti temu, da bi se v naših krajih živina tako plačevala kakor na Češkem. Zdaj, ko ne morejo dobiti one suhe živine, pa sami pomanjkanje trpijo. Meseca decembra so morali dobavo goveje živine znižati za 40 odstotkov. Zahtevali so le od domačih kmetov 31.886 glav, novembra še 56.465. Ker kmetje ne morejo več dati, je zagrozil januarja minister za prehrano, da se bo živina z orožniki vzela, če je ne bodo prostovoljno oddali. — Naš kmet pravi, da vsak, kdor mlado ali suho živino proda, zeleno pšenicno požanje. To je res. Čemu bi delali za druge. Poskrbeti bo treba, da bomo doma izpitali svojo živino. Zdaj, ko ne bo več ovire, da bi ne zidali sladkornih tovarn v naših krajih, in še bolj na Hrvaškem, ker je tam boljši svet za to. — Če ne bo tovarn, bomo morali pa doma pitati. Naši dolejnjski kmetje so na to že od nekdaj vejeni. Turšica in močna krmila se bodo dobila skoro gotovo poceni. Treba bo le računati, če se to dobro izplača.

Čehi so tudi pokupili popred veliko mladih prešičkov v teži 40 do 80 kg. Ko je malim posestnikom začelo jeseni krme primanjkovati, so hitro rinili svoje mlade pujsce naprej. Čehi so dobro spoznali, da je zanje pray, če jim naš kmet redi prešiče, dokler se pri njih tako malo priredi. Pokupili so na tisoče in tisoče takih živali. To se mora popolno popraviti. Veliko bolj pametno bi bilo, ko bi boljši gospodarji prodali svoje ložje vrnečice in pokupili take mladiče. Sicer se vrnejo kmalu po vojski oni časi, ko so se najboljše plačali mladiči od 90 do 110 kg. Masti bo zadosti. Po mestih bodo zopet rabili kakor popred margarin in razne rastlinske masti. Hrvaški in ogrski prešiči, ki so bili zdaj zaradi obilne masti stako zaželjeni, ne bodo imeli več take veljave, ker vendar diše po divjini zaradi reje nt prostem zlasti v gozdih. Taktat stopijo naši prešički zopet na prvo mesto.

Na Štajerskem je nemška vlada določila nove cene prešičem: debeli Ia 1 kg po 24 K, debeli 10—23 K, mesnati 18—21 K, zaklani 26—30 K. Nekateri skušajo mast čez mejo utihotapiti, ker se v Gradcu veliko dražje proda kakor pri nas.

Mladi pujsi so se decembra lahko dobili za 200—300 kron par. Zdaj veljajo zopet 800—900 kron.

Gospodarska obvestila.

Vse konjerčice in posestnike konj se v lastnem interesu opozarja, da je vsaka kupčija s konji, ki so bili last bivše avstro-odrške armade strogo prepovedana (Urad-

ni list št. 20 z dne 10. decembra 1918). Oškodovani bodo kupci, ker se na protipostavne kupčije ne bode oziralo, proti prodajalcem pa se bode uradno postopalo. Vsak izvoz konj čez državne meje je istotako zabranjen.

g Sol in vžigalice za moko in fižol. Z Nemško Avstrijo je sklenila narodna vlada pogodbo, po kateri dobi Slovenija 30 vagonov soli in 10 vagonov vžigalnice proti kompenzaciji, obstoječi v 25 vagonih moke in 5 vagonih fižola ter dve drugi pogodbi prometno- in gospodarsko-političnega značaja, na podlagi dogovorov z dne 12. decembra 1918 v Ljubljani. Pogodbo je z malimi izpremembami narodna vlada ratificirala.

g Cena modri galici za škropljenje trt proti peronospori je znižana. Slovenska kmetijska družba nas prosi objaviti, da se je oddajna cena za modro galico vsled izpremenjenih razmer znižala in določila pri oddaji povsod na 6 K za 1 kg in se zato vse družbene podružnice in razdeljevalnice, oziroma razdeljevalnice modre galice naprosijo, le na podlagi te znižane cene sprejemati predplačila za naročeno modro galico.

g Preveč denarja imajo banke in drugi denarni zavodi, da ne vedo, kam z njim. Zato so banke naenkrat znižale obrestno mero na 2½%. Pričakovati je, da bo obrestna mera še bolj padla.

g 5 milijard. Po Jugoslaviji kroži — kakor so mogli dosedaj ugotoviti kakih pet milijard avstro-ogrskih bankovcev. Pokritje pa je — niča.

Kaj mora kmetovalec vedeti o gnojilih?

Koliko stane povprečno 100 kilogramov najvažnejših umetnih gnojil?

I. Dušičnata gnojila.

1. Čilski solitar 15% pred vojsko 35 kron; sedaj ga ni.
2. Žveplenokisli amonijak, 20 do 21% 34 K; leta 1918. 59 kron.
3. Apneni dušec vrsta A 24 K do 28.80 kron, vrsta B 22.80 do 25.20 K.
4. Apneni solitar 15.60 K do 16.80 K.

II. Fosfornokisla gnojila.

1. Tomaževa žindra 16—18% 6.50 K, sedaj 18 kron.
2. Superfosfat, 14%, 7.50 K, sedaj 39 kron.

III. Kalijeva gnojila.

1. Kajnit 12—15.5% 6 kron.
2. 20%na kalijeva sol 6.75 K.
3. 30%na kalijeva sol 9 kron.
4. 40%na kalijeva sol 13 kron, l. 1918 pa 32 kron.

IV. Dušičnato-fosfornokislo-kalijevo gnojilo.

Gvano 21.60 K.

Kako dobiš ceno za en redilni odstotek v posameznih gnojilih?

Ceno za 1% redilnih snovi dobiš, ako deliš ceno za 100 kilogramov dotičnega gnojila s številom odstotkov.

Par zgledov za preračunavanje cen za en redilni odstotek v najvažnejših gnojilih. Drugi pa po višini odstotkov. Da je cena v prodaji na drobno vedno višja nego v celih vagonih, je jasno. Tudi tovarne stroške moramo vpoštevati.

I. Dušičnata gnojila.

1. Čilski solitar 35 : 15 = K 2.22.
2. Žveplenokisli amonijak 34 : 20 = K 1.70.
3. Apneni dušec 25 : 18 = K 1.40.

II. Fosfornokisla gnojila.

1. Tomaževa žindra 6.50 : 17 = 38 v.
2. Superfosfat 7.50 : 18 = 41 vin.

III. Kalijeva gnojila.

1. Kajnit 6 : 12 = K 0.50.
  2. 20% kalijeva sol 6 : 20 = K 0.30.
  3. 30% kalijeva sol 9 : 30 = K 0.30.
  4. 40% kalijeva sol 13 : 40 = K 0.30.
- Kakšen je poseben učinek posameznih redilnih snovi?

Dušec

naje posebno bogotno in daljšo rast.

Fosforna kislina

pomaga, da nastavijo žita mnogo zrnja in splošno pospešuje rast.

Kalij

pripomore, da se posebno krepko razvije listje in bilje.

Pri katerih rastlinah uporabljamo posebno posamezna gnojila?

I. Dušičnata gnojila uporabljamo posebno:

1. pri oziminah, ki jih je zima močno oslabil;
2. pri krompirju in pesi;
3. pri ovsu.

II. Fosfornokisla gnojila rabimo zlasti:

1. pri vseh žitih in stročnicah;
2. pri vseh krmskih rastlinah (travniki, pašniki, detelje itd.), kajti močna goved, mlada in breja živina potrebuje krme, ki ima obilno fosforne kisline za tvorjenje mleka in kosti (primerjaj stran 32 in 34);
3. pri vseh okopavinah, zlasti pri pesi in krompirju.

III. Kalijeva gnojila dajemo v prvi vrsti:

1. pesi,
2. krompirju,
3. krmskim rastlinam,
4. žitom.

* Tu zračnjene čene imajo seveda veljati le kot primeri, kako se delajo računi. Resnična cena enega redilnega odstotka v gnojilih se ravna seveda na eni strani po ceni za 100 kilogramov, na (Dolge.)

Pismo svobodomiselnca.

»Domoljub« je prejel pismo od moža, ki pravi, da je svobodomiselnec, a ne v tistem gdem pomenu, kakor da bi nič ne veroval. Pravi, da ima vero, seveda svojo: v cerkev ne hodi, ne k spovedi; Kristusa ima za modrijana, kakor Mohameda ali Budha; v stvarjenje ne veruje; ali v Boga veruje ali ne, iz pisma ni prav jasno, pripoznava pa nad nami »višjo silo«, ki smo mi nasproti

njej — nič. Sploh pa pravi, da pozna samo svojo vest.

»Domoljub« nima navade, da bi pisal pisma posamič temu ali onemu; piše marveč tako, da je za vsakega in za vse. Zato tudi temu možu piše kar odprto pismo, da ga bodo lahko vsi brali.

Ljubi moj — ne zamerite, da se kar po domače pomenimol — torej, ljubi moj! »Domoljub« Vam verjame, da ste pošten mož in v dobri veri, ampak na pravi poti niste. Po tej poti ne pridete do srečnega konca. Nagreč, do srečnega konca, kakor si ga mislimo mi. Nas kristjane v vseh zmedah, ki so na svetu, v vseh bridkostih in prevarah zlasti to tolaži, da verujemo v blaženstvo onkraj groba. Če ni življenja po tem življenju, tedaj se nam zdi, da bi ne bilo vredno živeti. Kakšno življenje pa je to, če je moralo na tisoče in tisoče mladeničev v najboljših letih v grozotah strašne svetovne vojske umreti! Za nas oni žive — če so nosili Boga v svoji duši — novo, lepše, blaženo življenje.

Vi seveda tega ne verjamete. Pa saj niti v Boga ne vem, če verujete. Zakaj govorite o »višji sili«, zakaj ne o Bogu? Vi pravite, da poznate samo vest. Vest torej vendarle. A vest je prazna beseda, če je nad nami le »višja sila«. Taka sila je tudi svetovna elektrika. Lehko me celo ubije. Ali imam mar zato pred elektriko kako notranje spoštovanje? Ali me elektrika nagiblje, da nikomur ne storim krivice, naj bodem dober, usmiljen, krotak? Kdo bi to dejal? Če prislušavate pazno glasu v vesti, se bodele v čudu zavedeli, kako resnoben, kako svečan, kako nad vse zvišen je ta glas: neizprosno, nepodkupljivo graja, kar ni prav, a s sladko zadovoljnostjo povrača, kar ste dobrega storili. Saj ni mogoče, da ne bi v svoji vesti našli svojega Boga! V vesti Vam Bog govori. Le umeknite se nekoliko iz svetnega šuma in hrupa, zamislite se sami vase, mislite si, da ni Boga, ne večnosti, ali je mogoče še umeti glas vesti?

Seveda si ne smete Boga misliti le preveč po človeško! Tako na primer pravite, da ne morete verjeti v Boga Stvarnika, češ, kako naj je Bog iz »ilovice« naredil človeka? Že sv. Avgustin je poučeval dvomiljivce svoje dobe, da naj si nikar ne mislijo Stvarnika, kakor da z rokami gneto ilovico in obrazi človeka. Sv. pismo hoče le reči, da je božja vsemočnost s stvariteljno silo iz zemlje proizvedla človeško telo in mu dala življenje in dušo. Kaj bi bilo tu tako neverjetnega? Poglejte kdaj prekopan grob, kaj pa vidite notri kakor zemljo in prst? To je torej človeško telo — iz zemlje je in v zemljo se povrača.

Govorite nekaj o človeku in opici. Na čast Vam je, da pravi opičar niste. Po vašem mnenju je bil človek nekdanje le v stanju, podobnem opici, a bil da je vedno pravi človek. Ljubi moj, to Vam je v čast. Ampak opičarji že vedo, zakaj ne govore kakor Vi. Pomisliti morate, kaj uči veda, da je bila zemlja nekdanje ognjena obla in da na tej obli ni bilo mogoče nobeno življenje, kam le da bi bil živel na njej človek? Zato si mislijo opičarji človeka iz opičiega bitja, to iz nižjega in nižjega, najnižje živo bitje pa iz neživega bitja. Tako nekako zagrnejo postanek človeka s temi neštevilnimi

prehodi in zakrijejo nasprotje, ki v Vaši misli očitno reži. Kajpada v resnici tudi oni ne uidejo nasprotja, naj ga še tako zakrivajo in taje. Nikdar in nikoli ni moglo iziti življenje na zemlji samoodsebe iz ognja, še manj pa je mogel iziti odtod človek. Ogenj miči vse življenjske kralje, in če je bilo vse veselstvo nekdanj ognjeno in se je šele pozacije ohladilo, strdilo in pokrilo s skorjo, je moglo življenje priti le od drugod. Odkod? Zadnji odgovor more biti ta le: Živa bitja in človeka je ustvaril večni Bog, ki je ustvaril tudi nebo in zemljo.

Ljubi moj, to nise prazne marnje, to uči vera, a to uči tudi pamet, in nobenega brezverca še ni bilo, ki bi bil mogel razložiti, odkod življenje, če ne od Boga.

Vi tudi tega ne verjamate, zato se nam smilite. Najbolj se nam pa smilite, da imate Kristusa za navadnega modrijana.

Kajpada, Kristus je bil tudi modrijan, a večini izmed nas bi bilo malo pomagano, če bi bil samo modrijan. Kaj bi mi navadni ljudje z modrostjo in učenostjo, ali, kakor pravijo, s filozofijo Bog pomagaj, če bi mi morali šele filozofijo študirati in se z modrijani pripraviti, katera je prava! Poschnost krščanstva je prav ta, da stopi predte katoliška Cerkev s kratkim vprašanjem: ali za Kristusa ali proti Kristusu? Ali se morete zaupati Kristusu ali ne, to je vprašanje. Sedaj pa priznavajo tudi brezverci, na primer veliki francoski brezverec Renan, da je bil Kristus največji, najčistiji in najplemenitejši človek. Kako bi se mu torej ne zaupali? Če se mu pa zaupate, berite evangelij — evangelij je njegov nauk — berite zapiske in liste njegovih učencev, počasi, premišljeno, s preprostimi srcem, brez napuha, samo iz ljubezni do resnice, berite vrsto za vrsto, od prve do čiste zadnje, ki se v njej glasi tako srčno hrepenenje po Jezusu: »Pridi, Gospod Jezus!« In namara se bo tudi Vam zgodilo, da bodete iz dna srca vzdihili: »Pridi, Gospod Jezus!« In Gospod Vas bo v duši vprašal: Ali torej ne misliš iti drugam? Ni pa mu bodete odgovorili s sv. Petrom: »Gospod, kam naj grem? Ti imaš besede večnega življenja. Jaz sem veroval in spoznal, da si Ti Kristus, Sin božji!« Potem Vam bo pa tudi cerkev in spoved srčna potreba!

Toliko za danes. Pa pozdravljent! Premislite malo vse to, svobodno, a tudi resno! Morda bomo še prijatelji. Kristus večraj in danes in na veke!

Pripisek za vse druge. »Domoljub« prosi vas vse, da bi se, kakor ta mož, v vseh rečeh obračali na »Domoljuba«. V teh časih, zlasti po vojski, je vse polno težav in dvomov, in zelo dobro bi bilo, da se med seboj pomenimo kako in kaj. Ta sliši to in ono, drugi ima sam razne pomiselke, zakaj se ne bi o vsem tem zapupno porazgovoril s prijateljem? In »Domoljub« je tak prijatelj, ki mu lahko zaupate, da ne bo nikdar izdal nobene osebe, ampak bo skušal samo pomagati vsakemu in vsem. Pisma bi morala biti seveda zaprta, in ne pozabiti, da je na pisma treba pritisniti znamke po 20 vin., da ne bo plačeval »Domoljub« še nepotrebnih kazni. Pozdravljent!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Preraja ...

(Dalje.)

Visoko je dvignil kelih, ga obrnil proti vzhodu in zahodu, proti grobnicam ter je blagoslovil ljudstvo, rekoč: »Jezus, z vso grenkostjo nasica, Jezus, za nas na križu darovan, pokrepčaj nas v tej najgorenkejši uri slovesa in zapuščeniosti, da nas ne premaže satan, da se ne omaje naša vera. O Gospodi! Sedaj Te nesem v prognanstvo, Tebe, ki nisi ves svet! Kadar bo v tej nesrečni deželi polna mera bridkosti, kadar bo steklo dovolj solz, prikaži se nam častit ter naj posije nad nas Tvoja milost; njega pa, ki s svojo brezbožno postavo krši Tvoje božje zapoved, ponižaj in izpreobrni!«

Tedaj je zašumelo po cerkvi: »Amen, amen!« in iz visokih korov je prihajal jak kakor nadzemski zbor: Amen, amen; iz grobnic pa, v katerih spita Sebastijan Hendel in Ana Šter, roditelja štajerskega meščaka, se je čulo voljo, neznanško bobnenje.

Se enkrat je znenih v svojih velih rokah dvignil kelih, ki se je svetil kakor zahajajoče sonce; vse ljudstvo je ležalo na kolenih pred Najsvetejšim. V drugič je Albert mod tihim zvenkljanjem zvončka blagoslovil z visoko dvignjenim kelihom množico; nato je ogrnil roke in Najsvetejšo z velumom ter je stopal z njim po oltarjevih stopnicah doli ter se je s srečnikom, ki je pred njim zvenkljal, obrnil proti južni ladji. Sedaj so visoko v zvoniku v globokem basu zapeli mogočni katoliški zvonovi ter se oznanjevali nad temnim mestom, da gre Gospod iz Štajra na zadnjo pot — v tujino.

Množica se je tiho, brez glasu z gorečimi svetlami gnetla za duhovnikom. Spreved se je pomikal mimo oltarjev sv. Ane in Matere dobrega sveta; zdelo se je, da se sveta obraza v svitu sveč žalostno majata sem in tja. Kar je obstal Albert in je, ko so še doneli zvonovi in so se množice mirarajoč ustavljale, izpregovoril:

»Več milij odtod je božja pot v Vengu, kamor se o kužnih časih zateka ljudstvo, in je blagoslovljajo duhovniki z blagoslovljenimi pisicami. Tam se je obrnila kuga, ko je leta 1485. opustošila vso deželo. V Štajerju ni nobenega tabernakelja več. Na božje povelje pojdem v Veng, da izprosim tam pred Bogom v Zakramentu milosti za zapuščeni Štajer, ki mu žuga dvojna smrt. Vpričo Boga, ki ga drže moje roke, vas vprašam: Kdo izmed vas gre z menoj? Veste, da gre pri tem za življenje. Le tisti naj se oglasi in stopi naprej, komur je vera več kakor smrtino življenje. Jutri jutraj ob solnčnem vzhodu vas bom pričakoval v Frajzingu, da vas popeljem na božjo pot na kraj milosti.«

Vse je bilo tiho naokoli, samo zvonovi so v svečanem blagoslavju plavali sem in tja. V dušah ljudstva se je borilo sveto navdušenje s strahom...

Kar stopi naprej mladenka ter veselo in jasno izpregovori:

»Če dovolite, gospod pater, pojdem z vami.«

Tedaj so se pa zgenili možje in so, kakor težke more oproščeni, vzdikali:

»Štefana gre, mi gremo tudi.«

Kakor vesel val je valovalo skozi ljudstvo: Štefana.

Vedno več ljudi se je pridruževalo Štefani, vsakdo je rekel: Jaz tudi. Jaz tudi. Jaz tudi. Ljudem je s čel odsevalo sveto veselje in pobožno navdušenje, kar je duhovnikovo srce napolnjevalo z radostjo. Se-li ne začenja najgorenkejša ura trpeče cerkve izpreminjati v veselje? Še je svetil križ zagrnjen z mrtvaškim prtom, toda, li ne prihaja že iz daljave alaluj?

V krogu od več kakor sto mož in žena, ki so se oglašili za romanje, je pater Albert

še enkrat povzdignil svoj glas ter je gorečo molil molitev zoper kugo. Nato je korakal naprej z Najsvetejšim, za katero je bila pripravljena v župnišču rvrna celica, in se je že bližal glavnim vratom. Venec lučic ga je obseval in množica ga je spremljala. Cerkev je postala puščobna, črna in neprijazna, kakor gozd, v katerem vlada groza in strah. Iz orgelnega kora je pristašila sova s bolščecimi kolesastimi očmi, in netopirji so cviliili pod svodovjem, ki se je zdelo, da raste v neizmernost, in so frfotali proti grobnicam.

Cuj, na keru bobni votel korak. Po stopnicah, ki vodijo iz kora, se urno tiplje doli neki mož z gorečo svečo, katere vosek mu po rokah doli kaplja na tla.

Pred glavnimi vrati je za trenutek obstal; mrzel veter je pihal skozi vrata in mu je skoraj ugasil svečo. Zazentil jo je z roko, kar sta skočila iz stene dva mala hudička in sta mu kazala jeziko. Prestrašil se je, pa se je kmalu začel sebi samemu smejeti. V blodeti luči so se klanenite podobe na steni premikale sem in tja, tik njega je bila pa podoba, na kateri je jezuitski pater iz dečka uganjal dva hudiča.

Mož je ovil okoli sebe plašč, ki mu ga je podaril sodnik, ter je zrl v temno noč proti župnišču, kjer je bilo še videti luči. Stal je tu ter čakal, dokler bi ne ugasnila zadnja luč; ponočni veter mu je napihoval plašč, netopirji so frfotali okoli njegovega bledega meniškega obraza.

»Če bi te še ne poznal, morilka, ki sem ti ubežal, sedaj te poznam do dval!« je siknil. »O človek, ki nosiš suženjske obleke, katero sem nosil tudi jaz, udari te Bog, ki ga izkušal in se upiraš mojemu dragemu gospodu, ki je za Jezusom najboljši izmed človeških otrok. V kužno gnezdo boš romal, da nas boš vse okužil, in pri tem ti naj pomaga vlačuga, ki se ti je tako sladko nasmejala. Le stori to, povem ti: dalje, kakor do vislic, ne prideš.«

V župnišču je ugasnila zadnja lučica. Na temnih potih so nevidno molili pobožni deliški glasovi, ki so pojemali v vetru.

Kakor so je nekoč v temni noči plavil izdajalec Judež Iskarijot čez potok Cedron, tako kakor senca se je priplazil skozi cerkvena vrata odpadnik Kern ter se je potem podal v Vogelzang, stanovašiče mestnega sodnika.

X.

Onstran mestnih okopov stoji mogočni sodnikov grad, čegar vogelni stolpi in slemena kipe proti nebu v temno noč. Grajska okna so nočjo še razsvetljena ter zro kakor velika svetla očesa doli v mesto, kjer se ni zamrlo v ponočnem miru volto, tesnobno in plašljivo žumenje in vrvenje.

Na sodnikovi pisalni mizi gorita dve vesčeni sveči. Po trdem, težkem dnevu, ob katerem si ni privoščil niti trenutka počitka, dela sodnik še v pozno noč: Piše pisma raznim možem, ki jih imenuje za kužne komisarije. Samo strupenim luteranom zaupa to službo. Pri sveti Krvi! Nikoli več naj kak katoličan ne opravlja v Štajru zaupae, častne službet Nikoli več nel!

Kakor vihar v skalnatih gorah razsaja srd v Hendelnovih prsih... Ti katoličani, predvsem pa ta menih Albert, ki je prvi in edini obrizgal njegovo kužno postavo s svojim jezikom, ki je strupenejši kakor gadov, kakor medrasov jezik...

Hendel, kakor gore te bo težil dan. Tebe bo težil, far! Le pazi, papeški psovač! Samo ena kapljica še, in mera bo polna — potem pa kliči svojega Gospoda Boga in svojo Marijo, vse bo zastoj!

V svitu gorečih sveč nekako čudno izgleda soba, povsem drugačna, kakor po navadi. Zdi se, kakor bi letale spake nad omaro, pa to so le izrezani listi na slemenu; zraven srepo zre ženska glava z dolgimi lasnimi trakovi na moža ob pisalni mizi, to je vrat harfe.

Tudi mož ob pisalni mizi je ves drugačen, kakor po dnevni. Na črnobradatem obrazu se mu svetijo oči, kakor bi bil zel duh, in od smaragda na njegovem prstu odseva skrivnostna ognjena lisa, ki se trese na stropu...

Nekoliko sob od njegove delavnice proč je spalnica, ki je nočjo še razsvetljena. Zakonska postelj je postlana; in plavalasa Helena leži

zakopana v flamske rjube in francoske svilbe ter prišaha na svoje sreće drobno deklico, kakor bi jo hotela obvarovati pred — bogoslužjem — črno smrtjo.

Tiho se plazí hišna skezi sobo, ki jo medlo navohteljuje ohnata lučka, ki brli v zlatem kosarcu. Previdno drži lopatico nad plamenom, v katerega vliiva iz kristalnaté steklenice rožno vodo. V ognju boljšijo zlate solze, dragosneni jantarjevi biseri, in po sobi se je razširjal mameč voni, čegar vsaka unča velja najmanj tetin.

Gospa v postelji vzdihuje: »O, to še ni pravo, treba je še nekaj zraven. Pa se ne morem spomniti, česa še manjka. Pa sem za gotovo ušla od svoje babice: tri stvari je treba štati, da dima prežene kugo. Jantar, rožno olje — oh! Ne pade mi v glavo,« je vzklíknila. Potem je tožila ženska, ki je ležala v postelji cvečiča kakor roža, da ima mrzle noge in da je »črna v prsih...»

Oh, sedaj ji je prišlo na misel. Pravi zafr, ki ga je treba nositi za vratom, obvaruje pred kugo. »Cilka, prinesi mi moje nakitje... ne, vklíči sem mojega soproga! Nočem spati brez njega... oj, zakaj ne pride... mene je strah in groza... li naj sama tu obupam?«

Hišna je položila svoji roki na prsi in se je kresla groze, ko se je plazila proti sodnikovi pisalni sobi.

»Milostivi gospod,« je šepetala, »milostiva gospa prosí.«

»Kaj hoče,« je osorno vprašal sodnik; tam v stran je prisluškovala Helena v postelji... o kak ljub í je ta glas, če je tudi rezek in osoren...»

»Naj počiva,« je nejevoljno rekel. »Imam opraviti. Li sedi?«

»Ne, v postelji je,« je šepetala deklica.

»Naj torej spi.«

Držal je pero v roki ter je prisluškoval proti oknu, ob katerem so šumljala pomladna drevesa. S studeni in grozo je ravnokar slišal zvoniti katoliške zvonove, zdelo se mu je, da začenjajo vnovič. Se za mu je samo zdelo.

»Sicer pa povej mi, kakšno smrdljivo šaro pa znašigate tam. Smrdi do sem — da je grozab! Deklica je jecljala: »Rožno vodo — in jantar. — Proti kugli!«

Zadržal se je nad njo: »Odprite oknal V taki strupeni sopari jo mora dobiti, kdor je še živ!«

Hišna se je hitro odstranila. Sodnik je zavihtel zvonec, morsko vilo; rezko je šinil njegov glas po mrtvi hiši.

Tresoč se je ponižno pristopil služabnik. Hendel mu osorno pravi:

»Je-li moj sin, lajtnant, že tu?«

Toda v tistem zapaketajo spodaj pod drevesi kopita, prav sedaj brzo prihaja. Po stopnicah gori odmevajo glasni, bojevití koraki. Ves zasopen stopi Henrik v sobo.

»Tukaj sem, oče, kaj zapovedujete?«

Oče pravi: »Mnogo, čuj! Danes te pa zaveo pedim okoli, kajpada?«

Potrepjal ga je po ramí.

»Si li truden?«

»Kaj še, truden. V Linc vam jašem, če hočete.«

»Imenoval sem komisarje zoper kugo. Tu so pizna in imenovanja zanje; samo tebi jih izročim, ker je strogo zauzona zadeva. Do polnoči jih morajo imeti v rokah.«

Henrik je vtaknil pizna v nedrije.

»Do polnoči; malo časa je, pa ho že slo,« je odvrnil Henrik.

»Imenovani gospodje naj pridejo jutri zjutraj ob šesti uri pred katoliško župno cerkev, ki jo bom dal zapreti in z mojim pečatom zapечатiti. Ob pol osmih pa bomo sodili ono dečko, ki je baje izvršila detomor, saj veš. Po sodbi ostane svet skupaj, da se posvetuje o varnostnih naredbah zoper kugo. Vse to stoji v piznkih. Notri stoji tudi, kar moraš še posebej ustmeno povdariti, da bodi prva in zadnja skrb komisarijev, da kar najstrožje pazijo na papeško zalego. Ti psi so sklenili, okužiti mesto. Povej jim o nagnusnem sklepu, v proccsiji nesi v mesto okuženega mriča. Dobro postavi besede, naj znaš. Naj skrbje za svoje življenje in naj se ne obotavljajo stopiti na prste tej sramotni sodnji?«

Mladi človek je pogledal svojega očeta in

je poljsano rekel: »Je-li bil to vendarle kužen mriček?«

»Gospodje papežniki so si stvar dobro zamislili,« je zasmehljivo rekel Henrik. »Gotovo so hoteli,« da bi se mi krivoverci nabacali s kugo, da nas bo v večjo čast in slavo božjo mesto rešeno, da se bodo potem zopet po mestnem trgu izprehajale svinje, po memicah pa podgane, kakor se je godilo pod katoliškimi gospodarji.

»Saj res! Menihi pa s skrinjami za odpuhtke!« se je mogočno zasmejal sodnik.

»Til! ga je nakral hripavo vprašal, medtem ko je dušil jezo, ki ga je močno grabila. »Slišal sem zvonenje. Kaj so zopet počeli? So li imeli božjo službo?«

»Ne vem,« je odvrnil mladi mož. »Baje jim je nekdo pridigal, potem pa so zopet molili raznovrstne bitanije — tako vsaj se mi je reklo.«

»Pridigal! Albert!«

Sodnikovo oči so streljale blisk in ogenj.

»O čem je pridigal?« je robnel. »Li ne veš? Li nisi bil notri?«

(Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3 1/2% brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Književnost.

d Umor v Sarajevu. Dostavki k dr. J. A. Žibertovim odkritjem. Napisal J. Dolenc. Cena 1 K 10 vin. — Naš rojak dr. Žibert je odkril stvari, ki bi nikdar ne mogle priti v javnost, če bi ne bila končala vojska z razpadom Avstrije in Ogrske, ki je pod neutemeljeno sumnjo veleizdaje med vojsko mirno gledala, da so med vojsko Nemci in Mažari obečali nedolžne Slovane, na Dunaju in še drugod pa so bili odklikovani in visoko povišani v službah največji zločinci in propalice človeštva. Knjižica je silno zanimiva in se dobi v Jugoslovanski Knjižarni.

P. n. občinstvu naznanjam s tem, da s 1. feb. t. l. otvorim v Kramju, Rožna ulica, št. št. 54

dežnikarsko obrt.

Popravila izvršujem vsakozí solidno in po zmernih cenah. Ko se bo zamogo dobiti blago, otvorim trgovino z dežniki lastnega izdelka.

Obilnemu obisku se pripravoda velesposlovtava

Bogomir Gol.

Vino, motno, porjavelo in sploh vsako vinski bolezen popravim.

Prosi se vzorce prinesiti ali poslati

P. ŠHERBIĆ-u Ljubljana, Ambrožev trg 3, II.

Poslano.

Z ozirom na vedno ponavljajočo se napada po naših listih na tukajšnje trgovce, izjavlja gremij trgovcev v Ljubljani sledeče:

Gospodarski položaj naše prejšnje države, kakor deloma tudi sedanje Jugoslavije je podooben onemu, obteganu trdnjave, v katero je vsak uvoz zaprt. Obstoječe zaloge so se vedno bolj krčile, dočim se je kupna moč našega denarja vsled ogromne produkcije papirnatih bankovcev dan na dan manjšala in doseglja danes že katastrofalen minimum. Našo stisko so znale nevtralne države popolnoma izkoristiti tako, da so tovarnarji za ene male potiljave surovin morali plačevati ogromne cene, vrhutega v tuji valuti, katero so tri do štirikrat preplačali.

V drugi vrsti so draginje krivi po največ verikarji, tihotapei in prekupčevalci. Le ti so nakopičili velik del razpoloživega blaga v svojih skrivnih brlogih in ga s tem odtegnili poštni in javni kontroli podvrženi legitimni trgovini.

Nekateri listi priučajo zadnji čas poročila, da so na potu iz Amerike baje velike množine tekstilnega blaga v našo državo. To vesti pa so brez vsake stvarne podlage in povzročajo samo nepotrebno boganje občinstva. To bomo tudi dokazali v kratkem potom časopisov. Navzlic temu, da v doglednem času še ni pričakovati nikakoršnega dovosa blaga, so ljubljanski manufakturni trgovci že meseca decembra pretečenega leta sporčili svoj sklep, da se v oglede veliki beži in pomankanju našega ljudstva, obstoječa cene čeravno v svojo veliko škodo, pripravljeno cene blaga ledatno znižati. Ta sklep je odposlanstvo trgovcev izročilo 27. decembra pr. l. poverjeniku za trgovino in obrt, ki se je pa izrazil, da se nahaja sedaj v demisiji, ter da bo celo zadevo rešil njegov naslenik.

Ker pa je ostala cela zadeva še do danes nerešena, je z ozirom na najnost zadeve načelnik skliceal novo posvetovanje, na katerem se je dosegel sledeči

sklep:

Trgovci z manufakturnim, konfekcijskim in modnim blagom v Ljubljani sklenejo prestopeljno, čeravno z velikim krivami, da znižajo cene za vse konsumno blago, ki je bilo nabavljeno do konca leta 1918 za ceno tretjine dosedanjih prodajnih cen.

Ta sklep stopi takoj v veljavo.

Gremij trgovcev v Ljubljani,

29. januarja 1919.

I. Samec, načelnik.

Zvinorejci!

Sauermann & Kerberjevo vegetabilno-fosforično krepilno krmilo, katero je splošno znano kot najboljša in najizdatnejša krmna za govede, prašice in konje, je po dolgem času zopet došlo. Zlasti se pri kravah doseže izvanredno zvišanje mlečnosti. Naredite, da se priprčate. Zavitek 5 kg stane 14 K 80 v. Trgovci za večja naročila dobe primeren popust. Glavna zaloge in prodaja Milan Kravanja, Begunje pri Rakotcu, 673

Domčo semensko deteljo, laneno seme, smrekovo seme, sirk, suhe gobe in druga domača semena kupuje v vsaki množini.

FRAN POGAČNIK v Ljubljani, Dunajska c. 36, Mühleisnova hiša.

Pozor trgovci!

Več tisoč kg jako fine ketomaže (šmir za vozove) v zavojčkih po pol, 1 in 5 kg in več stotisoč škatičje vazečine in HWA (biksa) škatičje v različni velikosti, dalje zelo velike zaloge kabljev vsake velikosti, kakor tudi igane, Hico (drat) št. 12 do 18 po zelo nizki ceni ima v zalogi J. MENART, trgovec, Domžale, Goranjsko 559

10 vinarjev
 (za doplačilo)
 Vas stene moi cenik, kase Vem pošljite na zahtevno razstoj.
 Jan Konrad, razpisovalnica Brilj, št. 1992 (Češko) - 1. brilev 12

Krema za brtje najboljša keramika zahtevna za bres. voda. 1 porcelanasti lonček 6 K, 1 duca 69 K.

Milo za brtje pristno, najboljšo za vrste, 1 kosa 3 K, 1 kg 30 K. — Pošljite se proti naprejšnjim denarjem M. Jünker, ekspozitna trgovina, Zagreb 1, Petrinjska 3 III., Hrv.

Pristno TOALETNO MILO
 Iltno dišeče komad 100 gr 3 kosa K 15—, 12 kos. K 48—, 24 kos. K 92—

Priloge denarji za **PRISTNO MILO** za kg K 22—, pri večjem naročilu popust. Pošljite proti prepričanju M. Jünker, Izvozna trgovina Zagreb 1, Petrinjska 3. — Hrvatsko.

Nakup ur, zlatnine in briljantov je **zaupljiva stvar** zato se pri nakupu obrnite na tvrdko **F. CUDEN SIN** samo nasproti gl. pošte v Ljubljani.

Popolno belo platno
 morete dobiti v uporabo netega izbornega luga **PERSEK ZA PLATNO**. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1—, 250 gramov K 1-50, 450 gramov K 2-50.

Najbolje se more narediti 10 zavojev!
 Pri naročilu 5 kg popusti! Razpošljite se po povzročju. Prodajalci dobre popusti.

Zavod za izvoz **M. Jünker**, Zagreb 1, Petrinjska 3 III., Telefon 23—27.

100(10) Ako rabite **semena**, vrtna ali poljska, trgovina s semeni pišite po cenovnik. **SEVER & COMP., LJUBLJANA**

Zobotrebce
 ekrogio rezane, potem ploščnato rezane (fino brušene) kupuje po najboljši ceni tvrdka Ant. Krisper, Ljubljana, Mestni trg. 271 (10)

104 (15)
 51. 50. **AKORDEON** v najboljši izdelavi, ome se nahajajo po sliki. Eshertarje veliki cenik s vsaj 1000 slikami brezplačno.
 K. Luna, Maribor št. 73.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.
 Izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Zarezano cementno **strešno opeko**
 najbolj trpežne vrste lahko dobite pri Antonu Tršan, Kranj na farovski lokli.

Pravo žolto **domače milo za pranje**
 1 kg K 10—. Pri naročilu enega zabojevka okoli 3/4, kg K 30— franko. Pošljite po povzročju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3. Naročilo se prosi pošliti tudi polovico zneska.

Krmila manjka!
 Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmilo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri meša 2 krat na teden krmil. ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prasek. „Mastin“ Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K poštnine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zrede. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvale in rabi „Mastin“.

Srbečico, lišaje
 odstrani prav naglo dr. Flesch-a izv. zakonito zajamčeno „Skaboform“ mazilo. Popolnoma brez duna, ne maže. Poskusni lonček K 4—, veliki K 6— porcija za rodbino K 15—. Zaloga za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Elarjina trg. 1590
 Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Avtomatična past
 za podgane K 7-50, za miši, K 5-30. Iste brez nadzorstva na 40 živali v eni noči, ne zaustavi nikake slodi in se sama raztopi nastavlja. — Past za sčarke „Napla“ vjame na tisoče sčarkov v eni noči, po K 5-30. — Izbora delujoči lovilo za muhe „Nova“ komad K 5-30. Povod najboljši uspehi. Može kuhinjsko. Pošljite se po povzročju. Poštaina K 1-20 Izvozna tvrdka **TINTNER**, Dunaj III B, Neulinggasse 13.

Izrjene **rajonske in krajevne zastopnike** ki so dobro vpeljani pri gostilničarjih, kavar-nah in trgovcih, sprejme prvovrstna tovarna likerjev in sadnih sokov. Obširne ponudbe z referencami pod Konzum 854 na upravništvo „Domoljuba“.

Kupim Bukova drva, suha v polnah, en meter vsako množino: dolga, sdrava; **Kosinjov les** naprej, dalje vsake vrste rezanega in tesanega smrekovega lesa. Poudarje tako, za naslov Anton Reschitz, trgovina s lesom, Ljubljana. Pisarna: Dvorni trg št. 1, II. 673

Želi se vzeiti v najem ali v nakup dobro idoča **kovačnica**, ki bi imela najmanj dve ognjišči. Ponudbe naj se blagovolijo poslati na g. Rujar Franc, kovač v Škofji lokli. 663

Čokolada, kava, čaj, kavni nadomestek, izborna esenca za čaj z rumom, sukanec, svila, dretno, milo, trpežni čevlji, svilen baržun, platno, blago za ženske in moške obleke, domače sukno, pralni prašek, papirnate in druge vreče, cikorijska, se ceno prodaja v skladišču »Balkan« 1. nadstropje, levo, Ohišič.

Odda se takoj služba 572
cerkovnika in organista.
 — Dohodki: utitek 1. posestvo, ki preredi 2 kravi, 2 tolie in 4 prašiče; 2. ustanovna sv. maš 20 kron; 3. plača župne cerkve 15 kron; 4. drva 42 voz; 5. bira 20 marnikov pšenice, 17 mernikov ječmena, nekaj boba in lanu; 6. prosto stanovanje; 7. v denarju 180 kron; 8. štolnina do 100 kron. Prešnje na župni urad v Rakitni, pošta Borevnica, do 20. svečana 1919.

Turške srečke! — Važno!
 Svoječasni p. n. naročniki turških srečk, ki so prenehali ali ki hočejo prenehati z mesečnimi vplačili, naj v svrhu povračila vplačanih zneskov nemudoma vpošljejo zadovna prodajne listine in potrdila o vplačanih zneskih na naslov:
 Glavno zaslupstvo srečkovega oddelka Česke Industrijalne banke v Pragi, Ljubljana, Frančevo nabrežje 1.

2 čevijarska pomočnika
 se sprejmeta takoj proti popolni oskrbi. Več se izve pri Francu Ramovš, p. Jožica 42.

Nekaj tisoč železnih obročev
 za sode ima naprodaj tvrdka **ZABRET & KOMP. V BRITOFU PRI KRANJU.**
 Zamenjam 3 leta starega

vola za kravo
 mlekarico. F. Jerko, Podboršt 10, Ježica.

Viničar,
 zanesljiv, trezen, priden, razumen, oženjen, brez malih otrok, kateri more tudi sam delati, se sprejme s 1. marcem 1919 pri A. Falescum, posestnik v Libni št. 1, pošta Videm na Stajerskem. Letna plača 730 K, stanovanje in kurjavo prosta; dalje dobi 1 njivo, pljačo in na leto 1 prase; viničarka mora oskrbovati vrt in živino.

Seđlarski pomočnik in učenc
 se sprejmeta pri I. Kralj, seđlar v Železnikih, Gorenjsko.

Za špeh in druga živila
 zamenjam pravo mirovno blago za ženske predpasnike in obleke ter za moške srajce. **Fanica Florjančič, Bled, Gorenjsko.**

POZOR!
 A, samo tako dolgo, kakor je blago v zalogi!
 Zimske blago, kakor n. pr.: moške nogavice, zapestnice, zimske čepice, pase (Leibbinden), ženski jopiči in volneni otroški jopiči so s posebnim nižjem cenam za oddati.
Eksportna hiša »Luna«, Maribor št. 73.

Cevlji!
 Sukneni domači čevlji z debelimi prednimi klobučevinastimi podplati velikost 36—44 par K 11—. Za razprodajalce pri naročilu 1 to-cata par K 8 50. Usnjeni vojni čevlji z lesenimi podplati in usnjatimi varovalci podplato, dobro delo in lična izvršitev s celimi usnjatimi gornimi deli za par 36—41 K 23—, velikost 42—45 K 34—. Pri odjemu 12 parov povrnen poštino, zavojnino ter dovolim 5% skonta. Gorski čevlji iz kravjega usnja za moške, močni čevlji za štrapa št. 40—48 par K 75—. Usnjeni čevlji za otroke z lesenimi podplati, velikost 23—25 K 19—, 26—28 K 20 50. Pošljite po povzročju na vse strani.
RUDOLF WERDISHEIM,
 zaloga tovarne za čevlje, Gradec, Sporgasse 11